

Uppdrag – dramatisera!

Dramatiseringar är en väg att skapa engagemang hos elever och lärare. Eleverna får omsätta förvärvade kunskaper och kommunicera dem med andra. Ibland är det lättare att ”spela upp” en dramatisering utklädd till någon annan än att hålla ett föredrag. Eleverna vill gärna berätta för andra vad de kommit fram till.

Fakta, begrepp och sammanhang konkretiseras under arbetet med dramatiseringen. Kunskaper befästs genom att eleverna arbetar med temat, själva formulerar innehållet och utformar dramatiseringen. Genom att dramatisera är det lätt att få igång samtal och diskussioner, detta gäller både inför, under och efter genomfört arbete.

I detta avsnitt beskrivs en metod där läraren eller annan vuxen person introducerar arbetet, gärna genom en liten dramatisering, och sedan ger eleverna olika uppdrag att utföra. När uppdragen är klara redovisar eleverna genom små dramatiseringar, dialoger eller intervjuer. I den första delen av detta häfte presenteras en metod för att utforma berättelser med ett intresseväckande och spännande innehåll. Ta hjälp av denna metod för att strukturera dramatiseringarna.

För att lyckas krävs en bra och inspirerande introduktion, där du som lärare engagerar eleverna genom att presentera idéer och uppslag. Uppdragen ska vara rimliga och spännande och eleverna behöver ha god tillgång till sökmöjligheter i litteraturen och på webben. Slutredovisningen ska utformas så att eleverna lockas att göra sitt bästa.

En bra modell är att utgå från det generella men visa det speciella. Elevernas intresse fångas genom att scenarier och spännande sammanhang skapas. Några exempel:

DET GENERELLA	DET SPECIELLA
<i>Den globala uppvärmningen</i>	Rapport från torkan i Afrika, fyra miljoner tanzanier tvingas flytta på grund av att vattenbristen gör att det inte längre går att odla.
<i>Isarna och glaciärerna smälter</i>	De två sista isbjörnarna står på det sista isflaket och orkar inte simma mer utan drunknar.
<i>Stormar och orkaner blir allt vanligare</i>	”Jag rapporterar nu direkt från stormen i Göteborg”.
<i>Fotosyntesens betydelse</i>	Fru Ek förklarar hur hon gör mat.

Exempel på tema för dramatiseringar

I de tre exempel på tema som beskrivs nedan är Carl von Linné den rollfigur som introducerar dramatiseringen eller finns med som kommentator. En dramatisering kan utformas så att läraren gör en introduktion genom att spela rollen av Carl von Linné. Linné berättar vem han är, vilka hans intressen är och tilldelar sedan eleverna olika uppdrag. Uppdragen får eleverna arbeta med under en viss tid för att sedan presentera resultatet genom små dramatiseringar i form av intervjuer, dialoger eller berättelser. Kanske finns Linné med och ger kommentarer när uppdragen redovisas.

1. Tema växter

Carl von Linné inleder temat genom att berätta om och visa hur han undersökte, klassificerade, beskrev och namngav växter. Han berättar också om egenskaper som växterna har, till exempel om medicinalväxter, om ätliga växter och växter man färga garn med. Introduktionen avslutas med att Linné delar ut uppdrag till eleverna.

Dialogen mellan Fru Ek och en människa

Fru Ek: Jag kan något som inte ni kan, jag kan göra min egen mat! Av koldioxid i luften, och vatten som jag suger upp med mina rötter, så gör jag mat i mina gröna blad med hjälp av solenergi. Av energi från solen, tillsammans vatten och koldioxid gör jag socker i mina gröna blad.

Människa: Oh vad bra då skall jag måla mig grön så jag kan det också.

Fru Ek: Nej, nej för det går inte alls. Jag har något som heter klorofyll som är ett grönt ämne i mina blad och som gör att jag kan producera socker. Det räcker inte med att vara grön. Men alla gröna växter kan det här. Ni människor och alla andra djur är helt beroende av oss växter. Utan oss klarar ni er inte alls. Utan oss växter – ingen mat.

Människa: Ha, jag kan äta hamburgare. Det är inte växter...

Fru Ek: Hamburgare är malda kor. Vad tror du korna har ätit? Jo växter – alla kolatomer i din kropp är kolatomer du fått från växterna som i sin tur fått dem ifrån luften.

Exempel på uppdrag:

- Plantera frön av olika slag, vattna och sköt om dem.
- Samla några vanliga växter, ta reda på vad de heter och pressa i växtpress.
- Samla växter med ett visst tema till exempel medicinalväxter, ätliga växter, färgväxter.
- Färga ullgarn med växter.
- Rita och måla några vanliga växter.
- Formulera en dialog som beskriver hur de gröna växterna lever, se exempel på dialog med Fru Ek nedan.
- Formulera en dialog som beskriver hur växterna förökar sig och sprider sina frön.
- Formulera en dialog som beskriver varifrån några av grönsakerna i livsmedelsaffären kommer, samt jämför från miljösynpunkt hur grönsaker odlas och transporteras.

Resultaten av uppdragen kan till exempel redovisas genom att en reporter intervjuar en expert eller genom en berättelse som beskriver resultatet av uppdraget. Eleverna kan föreställa Carl von Linnés elever och berätta vad de kommit fram till för sina klasskamrater.

2. Tema 1700-tal

Carl von Linné inleder temat och berättar om hur det var att leva på 1700-talet. Han presenterar olika uppdrag för eleverna, som alla handlar om att dokumentera hans egen tid, 1700-talet. Vill ni hjälpa mig, frågar han? Uppdragen till eleverna kan vara att ta reda på något om:

- hur man var klädd på 1700-talet i Sverige och ordna med enkla attribut som får symbolisera olika personer som ska medverka i dramatiseringarna vid de avslutande redovisningarna.
- vilka kunskaper man hade om växter och djur på 1700-talet.
- hur den politiska situationen var i Sverige på 1700-talet.
- vad man åt på 1700-talet i Sverige samt laga någon enkel rätt att bjuda på.
- vilken musik och vilka instrument som fanns, och framföra någon visa eller musikstycke.
- vilka danser som förekom och lära ut någon av dessa danser till övriga elever.

Resultatet av uppdragen kan presenteras i form av intervjuer, dialoger och små dramatiseringar med Linné som åhörare och kommentator. De olika delarna kan också fogas samman till en helhet. Mer om dramatisering i form av rollspel finns i idéhäftet *Upptäck 1700-talet*.

3. Tema Hållbar utveckling

En dramatisering kan utformas som ett nyhetsprogram på TV. I det här exemplet är temat "Hållbar utveckling". Inom detta tema kan olika delområden väljas som till exempel klimatförändringar, koldioxidutsläpp och transporter, närproducerad KRAV-mat och biologisk mångfald. Den inledande dramatiseringen kan utföras av en grupp lärare eller andra vuxna och avslutas med att eleverna får olika uppdrag. Uppdragen redovisas i form av en nyhetssändning som eleverna spelar upp för till exempel föräldrar, andra elever eller politiker. Förslag på roller till nyhetsprogrammet:

1. Nyhetsuppläsare
2. En eller flera reportrar som gör inslag från olika delar av världen.
3. Olika personer som intervjuas av reportern/reportrarna. Till exempel en person som gör affärer av allt inklusive klimatförändringar, hon säljer isberg till ökenländer, köper mark i Norrland för framtidens stora folkvandringar osv.
4. Meteorolog
5. Carl von Linné finns med som en kommentator och jämför dagens händelser med hur det var på 1700-talet. Linné lyfts fram som entreprenör, engagerad i Moder Jords framtid, en person som inte väntar på att saker ska hända av sig självt.
6. Några av Linnés lärjungar kan finnas med som expertkommentatorer i olika ämnen. Här finns många möjligheter att utforma roller som visar skilda kunskaper och förmågor.
7. Miljöaktivister

Sammanfattande metodbeskrivning

En dramatisering kan utföras mer eller mindre avancerat. Den modell som presenterats i de två första exemplen är en enkel form av dramatisering där läraren eller någon annan vuxen introducerar temat genom att föreställa en person som engagerar och entusiasmerar eleverna inför det fortsatta arbetet. Denne person ger eleverna olika uppdrag som de ska utföra och sedan redovisa i form av små dramatiseringar. Arbetet kan genomföras enligt nedan.

1. ETT TEMA FÖR ARBETET VÄLJS AV LÄRARNÄ I ARBETSLAGET. Några punkter som är viktiga att tänka på är:
 - Ger temat möjlighet att uppfylla intentionerna i läroplan och kursplaner?

- Hur kan temat avgränsas så det blir rimligt i förhållande till den tid som står till buds och hur passar det in i läsårsplaneringen?
 - Är temat intressant för eleverna att arbeta med?
 - Ger temat möjlighet att utveckla generella färdigheter exempelvis förmåga att uttrycka sig muntligt och skriftligt?
 - Vilka ämnen kan knytas till temat (naturvetenskapliga ämnen, historia, språk, samhällskunskap, konst, musik, teknik, filosofi och religion)? Vilka centrala frågeställningar, begrepp och teorier kan tas upp?
 - Vilka kopplingar finns till aktuella frågor?
- Välj uppdrag för eleverna att utföra som stämmer med ovanstående och som gör att temaområdet täcks in.

2. TEMAT INTRODUCERAS FÖR ELEVGRUPPEN av läraren eller annan vuxen person som föreställer en person som är kunnig inom området. Andra alternativ är att läsa en

Dramatisera TV-nyheterna

Texten nedan visar en idé för hur inledningen till en dramatisering av Tv-nyheterna har utformats.

Vi tänker oss att vi förflyttar oss 50 år framåt i tiden. Du kommer hem från jobbet, sätter dig i soffan och knäpper på TV:n.

Nyhetsuppläsare: God afton och välkommen till Aktuellt.

Vi inleder kvällens nyhetssändning med den annalkande stormen, en av många i raden, som just nu har nått Danmarks kust. Stormen har nästan nått orkanstyrka och vi ska få en rapport från vår egen meteorolog Stina.

Stina: Stormen har nått styrkan 32 m/s och verkar närma sig Sveriges kust. Hittills har den orsakat stora översvämningar i de låglänta delarna av västra Jylland och skador på många byggnader. Jag återkommer under sändningens gång med mer information om stormen.

Nyhetsuppläsare: Tack Stina, vi följer utvecklingen av detta med spänning. Vi går vidare och nu till nyheter i korthet:

Koldioxiddeklarationen ska vara hos koldioxidmyndigheten senast nu på torsdag den 2 november. Den nya regeringen har fattat beslut om att myndigheten

i år ska granska deklARATIONERNA extra noga. Vill ni ha tips och råd om hur ni ska beräkna ert koldioxidutsläpp under föregående år kan ni gå in på www.koldioxidmyndigheten.se. Där kan ni också få reda på om ni får en mindre kvot att röra er med nästa år.

Nyhetsuppläsare: Ett fartyg rapporteras ha gått på grund på den före detta holländska kusten. Inga personskador rapporteras och bärgningsarbetet är inlett trots det svåra väderläget.

Nyhetsuppläsare: Till vår hjälp i studion har vi i kväll Carl von Linné som gör ett gästspel i vår tid. Välkommen Carl. Carl kommer ihåg sin holländska resa i ungdomen och blir mycket upprörd över att Holland försvunnit, "mitt älskade Holland"...

Nyhetssändningen fortsätter och Linné kommenterar de olika inslagen som handlar om den globala uppvärmningen, isbjörnarnas försvinnande, att han beskrev och namngav tusentals olika arter från hela världen och att vi idag förlorar en mängd arter som vi inte ens vet namnet på.

Linné: Gud skapade, jag ordnade! Nuförtiden gäller "Gud skapade och ni Ja, vad håller ni på med egentligen?!"

berättelse, visa en film eller göra någon övning tillsammans med eleverna.

3. ELEVERNA FÅR OLIKA UPPDRAG som ska utföras under viss tid för att sedan redovisas i form av enkla dramatiseringar.

4. ELEVERNA ARBETAR PÅ OLIKA SÄTT med ämnesområdet för att få grundkunskaper och kunna genomföra sina uppdrag. Lärares roll är viktig för att stödja och leda arbetet och för att se till att alla elever får grundläggande kunskaper. Det är viktigt att eleverna får goda faktakunskaper och en god förståelse för ämnesinnehållet. Att tänka på när uppdragen ska planeras, genomföras och redovisas av eleverna:

- Klargör syftet med uppdraget.
- Vilket faktainnehåll ska presenteras?
- Ingår praktiska moment som behöver testas?
- Planera den avslutande redovisningen/dramatiseringen.

ringen. Det är viktigt att eleverna är medvetna om vilka de skall redovisa för, målgruppen bestämmer hur redovisningen utformas.

– Vilka roller behövs?

– Rita en skiss som visar de olika delarna i redovisningen/dramatiseringen, jämför med hinderschemat som presenteras i början av häftet. En dramatisering, hur enkel den än är, måste innehålla något spännande, intresseväckande eller överraskande moment.

– Dialogen utformas genom att elevgruppen diskuterar och prövar sig fram till hur de olika rollfigurerna ska agera.

– Rekvisita tas fram. Enkla symboler kan användas för de olika rollerna.

5. REDOVISNINGEN/DRAMATISERINGEN FRAMFÖRS för publik till exempel andra elever eller föräldrar.